

Hasi dantzatzen!

Arin-Arina

Fandangoa

Makil haundi dantza

Zinta-dantza

Ezpata-dantza

Lantzeko zortzikoa

San Petrike

Zazpi jauzi

Aurrekua

Arin-Arina

Tipologia

Dantza ludikoak eta irekiak / Erromeria

Ezaugarriak

Arin-arina, bere izenean bertan islatzen duenez, exekuzio arineko dantza da. Hainbat egitura koreografikorekin eta gauzatzeko modurekin aurki daiteke. Dantzariak bikote baten aurrean edo taldean dantzatzen du (maiz biribilean dantzatzen da). Ez dago kontaktu fisikorik dantzakideen artean.

Arin-arina praktika alaia eta parte-hartzailea da. Erronka ere izan ohi da.

Deskribapena

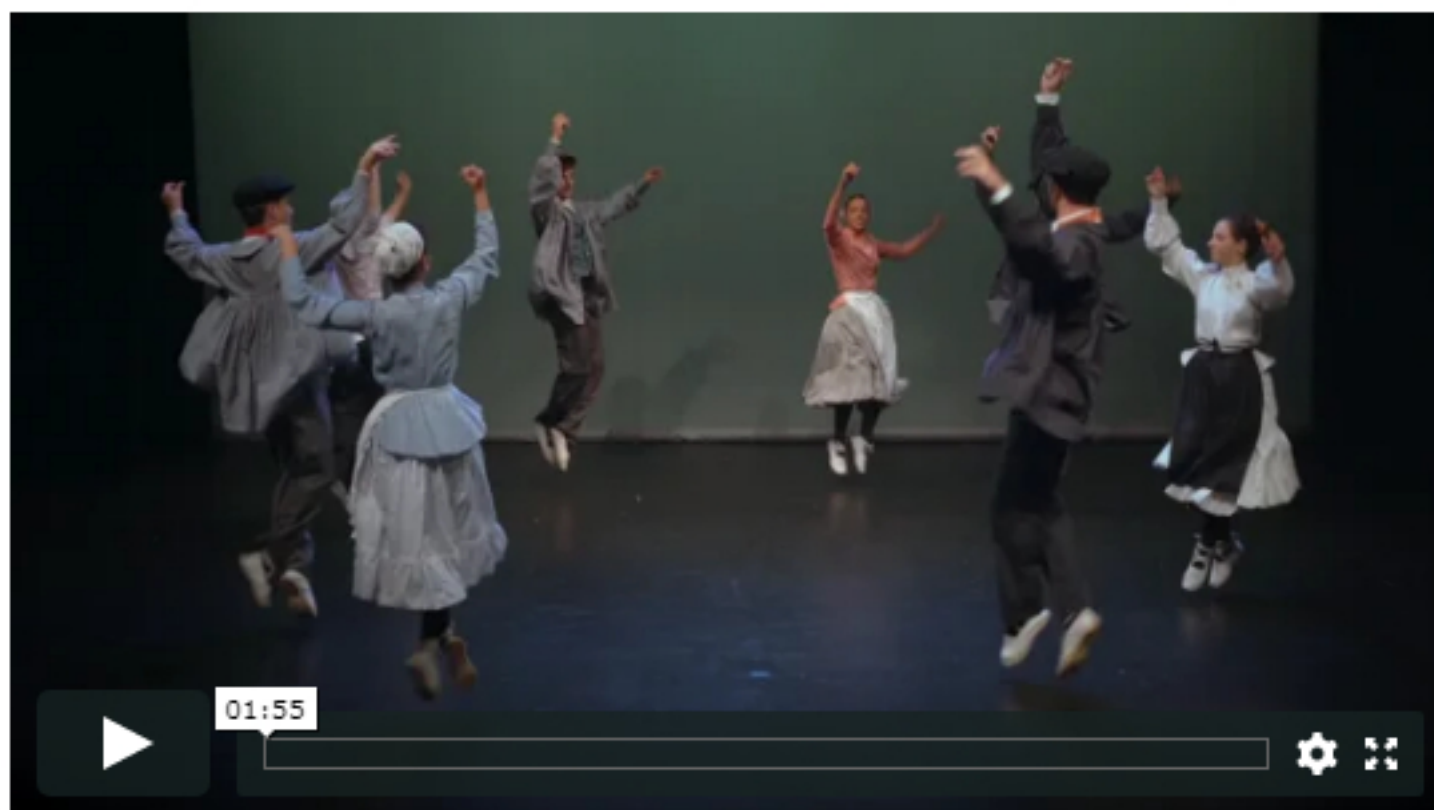
Arin-arina dantzatzeko modua hau da: aldakak, hankak eta oinak modu koordinatuan mugitzen dira; bitartean, enborra eta besoak tente mantentzen dira.

50eko hamarkadatik aurrera, arin-arinak bilakaera nabarmena izan du eta urrats berriak eta koreografiak landu eta erakargarriak ere sortu dituzte dantzariak.

Non/Noiz

Arin-arina dantza herrikoia da eta Euskal Herriko edozein herritako plazetan dantza daiteke, hala nola urtean zehar egiten diren erromerietan.

Urratsak

Arin-arina I + Fandangoa eta Arin-arina II + Fandangoa eta Arin-arina III + Arin-arina IV

Urratsen galeria

< Aurrekua Fandangoa >

Fandangoa

Tipologia

Dantza ludikoak eta irekiak / Erromeria

Ezaugarriak

Dantza mistoa da. Bikotean zein biribilketan dantzaten da. Fandangoa eta arin-arina, nahiz eta pauso eta denbora erritmiko ezberdinak izan, bata bestearen atzetik dantzatu ohi dira.

Eduki erritual handia duten beste dantza batzuk ez bezala, euskal dantzen artean alaienetakoa da fandangoa.

Deskribapena

Dantza honen urrats tradizionalak punteoa, joan-etorria eta bira dira.

Hamasei konpaseko zati melodiko bakoitzean urrats horietako bat baino ez da dantzaten, lau konpasetik behin ezker-eskuin, etengabe errepikatuz eta beste urratsera pasatzen den bakoitzean buelta emanez.

Non/Noiz

Euskal Herriko dantzarik ezagunenetako bat da, arin-arina bezala. Edozein jaitan dantzaten da.

Urratsak

Fandangoa I + Fandangoa eta Arin-arina II + Fandangoa eta Arin-arina III + Fandangoa IV

Urratsen galeria

< Arin-Arina Makil haundi dantza >

Makil haundi dantza

Tipologia

Dantza formalak eta itxiak / Brokel-dantza

Ezaugarriak

Gipuzkoako brokel-dantzen zikloko dantza bat da.

Tresnekin egiten diren beste dantzen antzeko egitura du makil haundi dantzak: buruzagiaren bakarkako saioa, taldeak dantzatuko duen zortzikoa, eta tresnak elkar जोड egingo den jokoa. Brokel-makilen eta uztai txikien jokoetan bezala, makila handien jokoan lehenengo talde osoak egingo du jokoa; ondoren, erdiko laukoteak; eta, azkenik, talde osoak berriz ere.

Deskribapena

Zortzi edo hamabi dantzariarekin dantzatzen da normalean. Lau dantzari behar dira hasieran jokoa ikasteko.

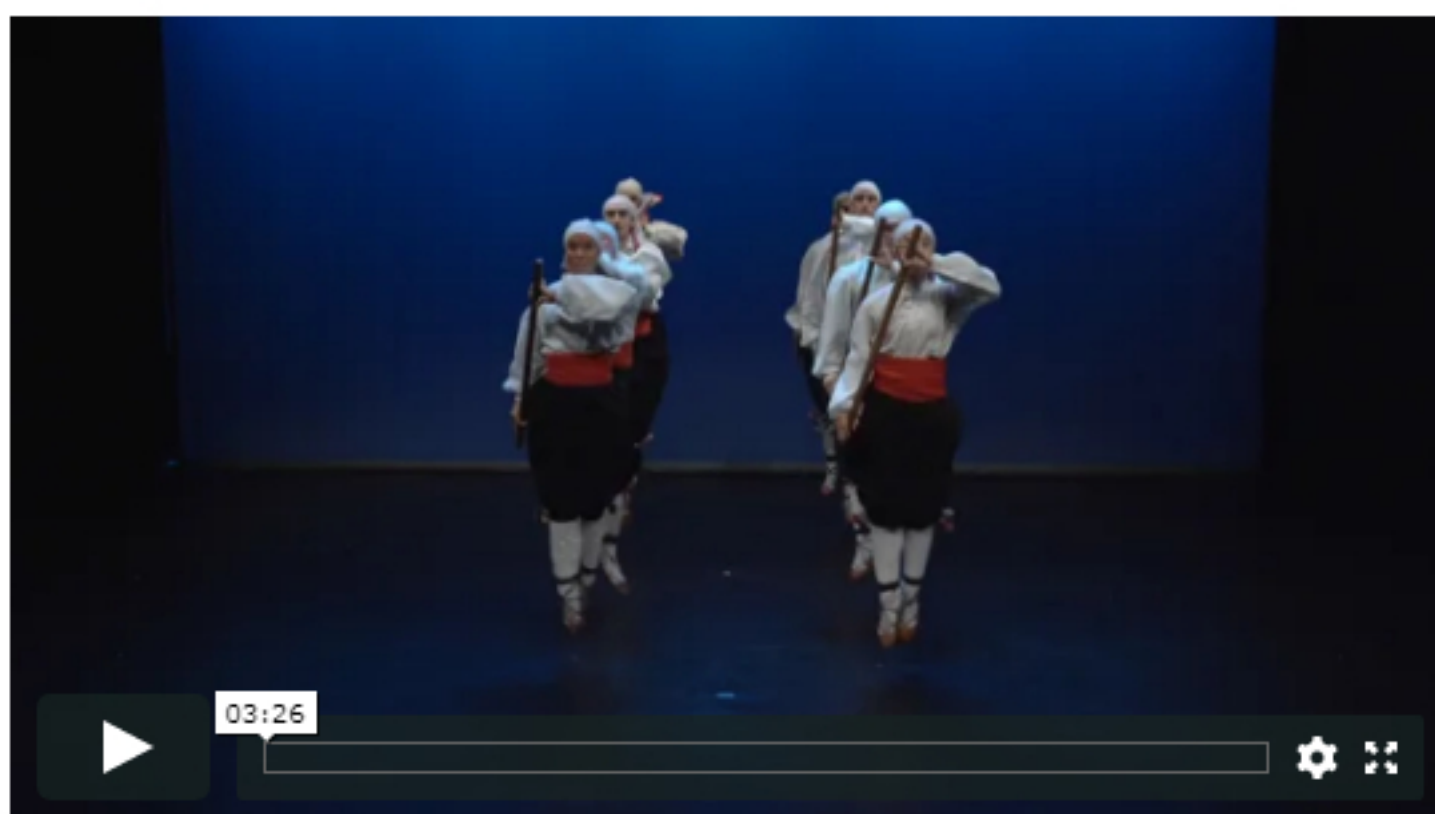
Dantzariak bi lerrotan antolatuta daude, buruzagia aurrean dutela. Doinua hastean buruzagiak zortzikoa dantzatuko du, dakizkien urratsekin konbinazioak eginez eta bere trebetasuna erakutsiz. Ondoren, dei nagusia dantzatuko dute denek, eta zortzikoa dantzatuko. Dei nagusia egin eta jokoa hasiko da. Lehenengo talde osoak egingo du jokoa; ondoren, deia dantzatu eta erdiko laukoteak bakarrik egingo du jokoa. Segidan, berriz geldikako deia denek eta talde osoak errepikatuko dute azken jokoa.

Non/Noiz

Makil-dantzak Iparraldeko euskal lurraldeetan dantzatzen dira bereziki. Bestalde, Antzuolako Alardearen edo Durangaldean ere makil-dantzak oso adierazgarriak dira.

Hemen aurkezten dena Gipuzkoako dantzen bertsioa da.

Urratsak

Makil haundi dantza

Urratsen galeria

< Fandangoa Zinta-dantza >

Zinta-dantza

Tipologia

Dantza formalak eta itxiak

Ezaugarriak

Dantza tradizional hau erabat zabalduta dago munduan zehar, baita Euskal Herrian ere, noski.

Tresnekin egiten diren dantzen ohiko egitura du; hau da, buruzagien bakarkako saioarekin hasiko da dantza, segidan taldeak dantzatuko du zortzikoa, eta, azkenik, zinta-jokoa dantzatuko dute. Egitura hau bi aldiz errepikatzen da beti.

Deskribapena

Dantza hau kolorezko zintak dituen masta baten inguruan egiten da. Dantzariak mastaren inguruan biribilean jarriko dira eta bakoitzak zinta bati eutsiko dio. Buruzagiak eta taldeak aurrera begira egingo dute dantza; ondoren, koloretako zintak mastan lotuko dituzte dantza garatuz doan heinean. Atzera begira geratuko dira. Segidan, bai dantzak bai zinta-jokoa berriz arituko dira zintak erabat askatu arte.

Zinta-mastak bi metrotik hasi eta lau metro arteko altuera izan dezake. Makilaren goiko muturretik koloretako zintak zintzilikatzen dira, dantzari adina zinta.

Non/Noiz

Zinta-dantzak hegoaldeko euskal lurraldeetan dantzatzen dira bereziki.

Hemen aurkezten dena Gipuzkoako dantzen bertsioa da.

Urratsak

Zinta-dantza jokoa

Urratsen galeria

< Makil haundi Ezpata-dantza >

Ezpata-dantza

Tipologia

Dantza formalak eta itxiak

Ezaugarriak

Gipuzkoako espata-dantza izendatzen dugun honek antzekotasun handiak ditu Euskal Herriko zenbait herritan egiten diren espata-dantzekin. Esan bezala, antzeko egitura duten espata-dantzak arruntak dira Euskal Herrian; besteak beste, Legazpin, Markina-Xemeinen, Zumarragan edo Tolosan egiten dira antzeko espata-dantzak.

Deskribapena

Ezpata-dantzariak lau lerrotan antolatzen dira. Dantzari bakoitzak bere espata esku lekutik hartuko du eskuineko eskuarekin, eta espataren punta aurrean duen dantzariari eskainiko dio. Horrela, dantzari bakoitzak ezkerreko eskuarekin atzeko dantzariak eskaintzen dion espataren punta hartuko du. Horretarako, eskua kanpoaldera irekiko du. Lau lerroen aurrean buruzagia dago, eta honek lerro bakoitzaren aurrean dauden dantzariak eskainiko dizkieten lau espatek puntak hartuko ditu, bi esku bakoitzarekin. Azkendariak, bina espata txiki dituztela, taldearen azken lerroan egokituko dira, bakoitza ilara baten atzean.

Ezpata luzeak dauzkaten dantzarien jantzia, praka zuriak dituen ohizko trajea da. Buruzagiak eta hiru kapitainek berriz, belaun azpirainoko praka gorriak daramatzate.

Non/Noiz

Zumarragako espata-dantza, uztailaren 2a, Santa Isabel jaiegunean.

Hemen aurkezten dena Gipuzkoako dantzen bertsioa da.

Urratsak

Ezpata-dantza/pordon dantza urratsa + Gorpila lurrekoa + Muriska erdia + Sentziloa + Lau arina + Lasterka + Oin gora edo mozketa + Artazia + Espata-dantza jokoa (oinak) + Espata-dantza jokoa (eskuak) + Espata dantza jokoa

Urratsen galeria

< Zintza-dantza Lantzeko zortizkoa >

Lantzeko zortzikoa

Tipologia

Dantza ludikoak eta irekiak / Mutil-dantzak

Ezaugarriak

Lantzeko zortzikoa inauterietako ospakizunen barnean kokatzen da. Momentu eta testuinguru ezberdinetan dantzaten da; hau da, eguneroko ibilbidea amaitzean (eguerdiz zein iluntzean) eta Miel Otxin erretzen denean.

Lantzeko inauterietako zenbait pertsonaiak parte hartzen dute zortziko honetan, txatxoek eta zaldikoak bereziki. Dantza honen bertsio ezberdinak daude.

Deskribapena

Dantza zirkularra dugu Lantzeko zortzikoa, erlojuaren kontrako noranzkoan dantzaten den dantza bat da, hain zuzen ere. Tradizionalki gizonek dantzaten dute, nahiz eta gaur egun emakumeek ere parte hartzen duten. Koreografikoki bi zatiz osaturik dago.

Non/Noiz

Nafarroako Lantz herrian dantzaten da zortziko hau; izan ere, herri honen inauteri famatuaren ezinbesteko atal bat da.

Urratsak

Lantzeko zortzikoa

Urratsen galeria

< Ezpata-dantza San Petrike >

San Petrike

Tipologia

Dantza ludikoak eta irekiak / Jolas-dantzak

Ezaugarriak

Dantza hau etxeetan egin ohi zen nagusiki. Izan ere, etxeko giroa erabiltzen zuten helduek hurrei dantzak irakasteko. Beraz, gaur egun, hurrek dantzatzan dute gehienetan eta oso ohikoa da Dantzari Txiki taldeetan.

Dantza honen bertsio ezberdinak daude.

Deskribapena

Koreografia bi ataletan banatzen da. Lehendabizikoa dantzatua da, eta orokorrean, lehenengo atalari Baztango zortzikoaren koreografia dagokio. Bigarren aldean dantzariak lurra ukitu behar dute gorputzaren atal ezberdinekin (oinak, hatzak, belak, ukalondoak, belarriak, ipurdia...) abestiak agintzen duen momentuetan. Azkenik, itzulipurdi bat eginez bukatzen da dantza.

Euskal Herrian zehar hainbat izenpean aurki dezakegu: Lepetike, Jean petit qui dance, ipurdi-dantza...

Oskorri musika-taldeak grabatu zuen San Petrike abestia 1991an: Hona hemen abestiaren letra:

Oin punta batez, beste nor batez
Sortik (Zutik) eta ingura

Oin punta batez, beste nor batez
Erion batez, beste noiz batez
Sortik eta ingura

Oin punta batez, beste nor batez
Erion batez, beste noiz batez
belaunon batez, beste non batez
Sortik eta ingura

Oin punta batez, beste nor batez
Erion batez, beste noiz batez
belaunon batez, beste non batez
Ukondo batez, beste non batez
Sortik eta ingura

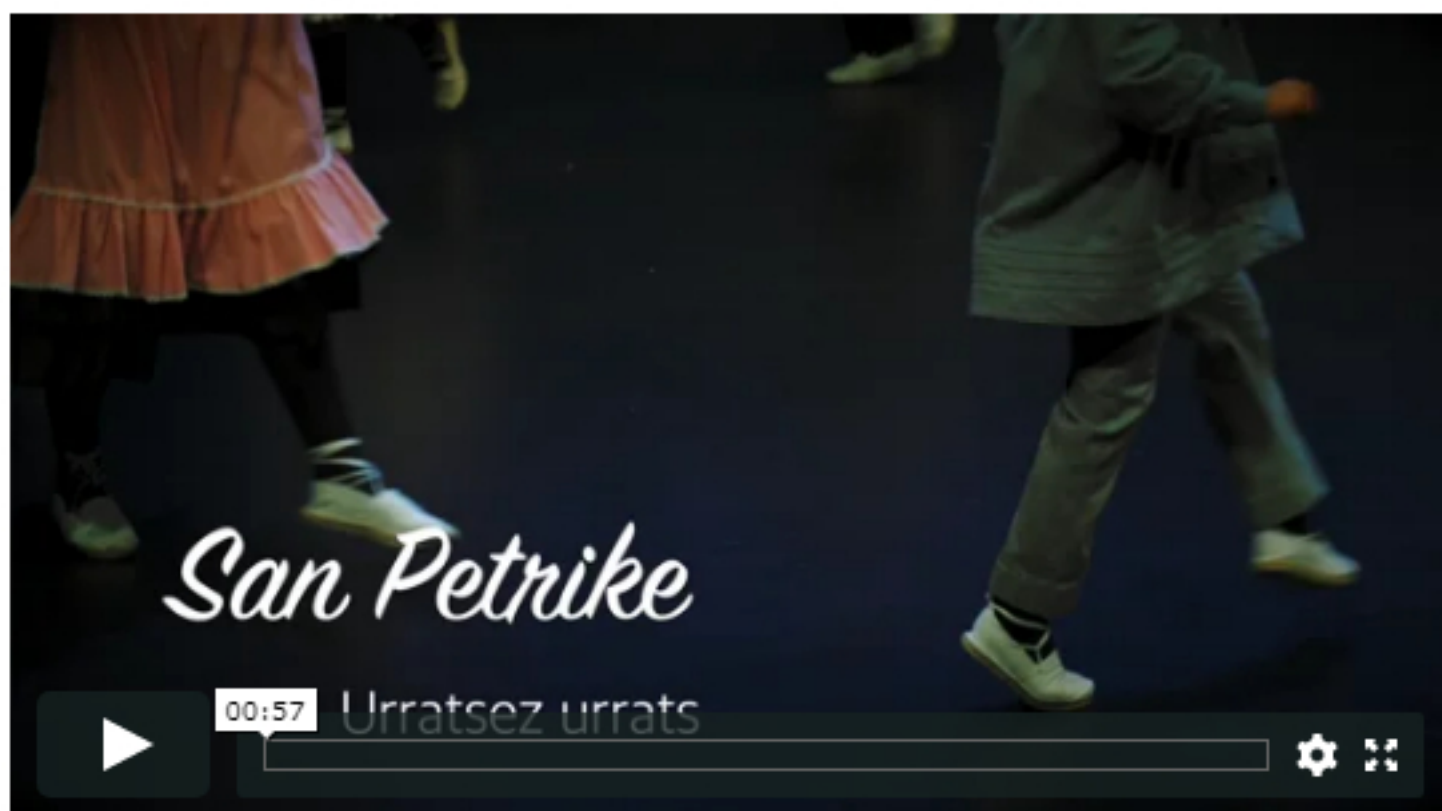
Oin punta batez, beste nor batez
Erion batez, beste noiz batez
belaunon batez, beste non batez
Ukondo batez, beste non batez
Ipurdi batez, beste non batez
Sortik eta ingura

Oin punta batez, beste nor batez
Erion batez, beste noiz batez
belaunon batez, beste non batez
Ukondo batez, beste non batez
Ipurdi batez, beste non batez
Zein buru batez, beste non batez
ez da itzuli ipurdi

Non/Noiz

Baztan bailaran eta Iparralden aurki dezakegu dantza hau, baita Valentzian eta Katalunian ere.

Urratsak

San Petrike

Urratsen galeria

< Lantzeko zortzikoa Zazpi jauzi >

Zazpi jauzi

Tipologia

Dantza ludikoak eta irekiak / Jauziak

Ezaugarriak

Zazpi yautsiak (Zaldua) eta Zazpi saltoak izenekin ere ezagutua izan da. Baztango mutil-dantzaren parte kontsideratzen da. Koreografian konpasa jauzi bihurtzen da. Jauziak zazpi izan arte errepikatzen da dantza gorantz, gero jauzi bat egin arte jaisteko. Izenak dantza bukatzean saltatzen diren zazpi jauziei egiten die aipamena.

Deskribapena

Biribilean dantzatzen da. Bi pauso bakarrik erabiltzen dira. Izen bereko Iparraldeko jauzietan baditu bere parekoak. Dantzaren dinamika egitura koreografiko bat errepikatzean datza. Errepikapen bakoitzean handitu egiten da jauzien kopurua: bat, bi, hiru... eta zazpi salto egin arte.

Txistua eta danbolinarekin dantzatzen da. Oso erraza da identifikatzea; izan ere, abesti honi jarraituz dantza daiteke:

Txori txiki bat
negarrez ari da,
txio-txioka
amari deika
Goizean goiz
kabitik ihes egin du
Iluntzean
basoan galdu zaigu.

Non/Noiz

Baztango dantza izan arren, Iparralden ere badauzka aldaerak dantza honek.

Urratsak

Zazpi jauzi

Urratsen galeria

< San Petrike Aurreaskua >

Aurrekua

Tipologia

Dantza formalak eta itxiak.

Ezaugarriak

Aurrekua, hots handiz eta dotoreziaz jantzitako dantza bat da. Omenaldi gisa edo begirunez komunitateko pertsonaren edo pertsonalitateen aurrean dantzatzen da. Euskal kultura tradizionalaren adierazpiderik ezagunenetako bat bihurtu da gure herrialdean zein kanpoan.

Gaur egun dantzatzen den ohorezko aurrekuaren jatorria antzinako soka-dantzan aurkitzen dugu: dantza honetan garrantzi berezia zuten aurreku (aurreko esku) izeneko dantzariak. Urteen poderioz, bakarlariak (aurrekuak) dantzatutako soka dantzaren zatiak dantza horretatik bananduz joan ziren, bizitza propioa hartu zuten eta indibidualki dantzatzen hasi ziren.

Deskribapena

Aurrekua, gaur egun ezagutzen dugun bezala, dantzari edo aurrekulari batek dantzatzen du. Era tradizionalan dantzatuta, bost piezaz osatuta dago: *Erreberentzia* edo *Agurra*, *Esku hartzekoa* (*alpargata*), *Aurrez-aurrea* (*desafioa*), *San Joan Zortzikoa* eta *Saltokako Zortzikoa*.

Webgune honetan indibidualki ikusiko ditugu lehenengo bost zatiak; izan ere, beren izaera propioak dituzte.

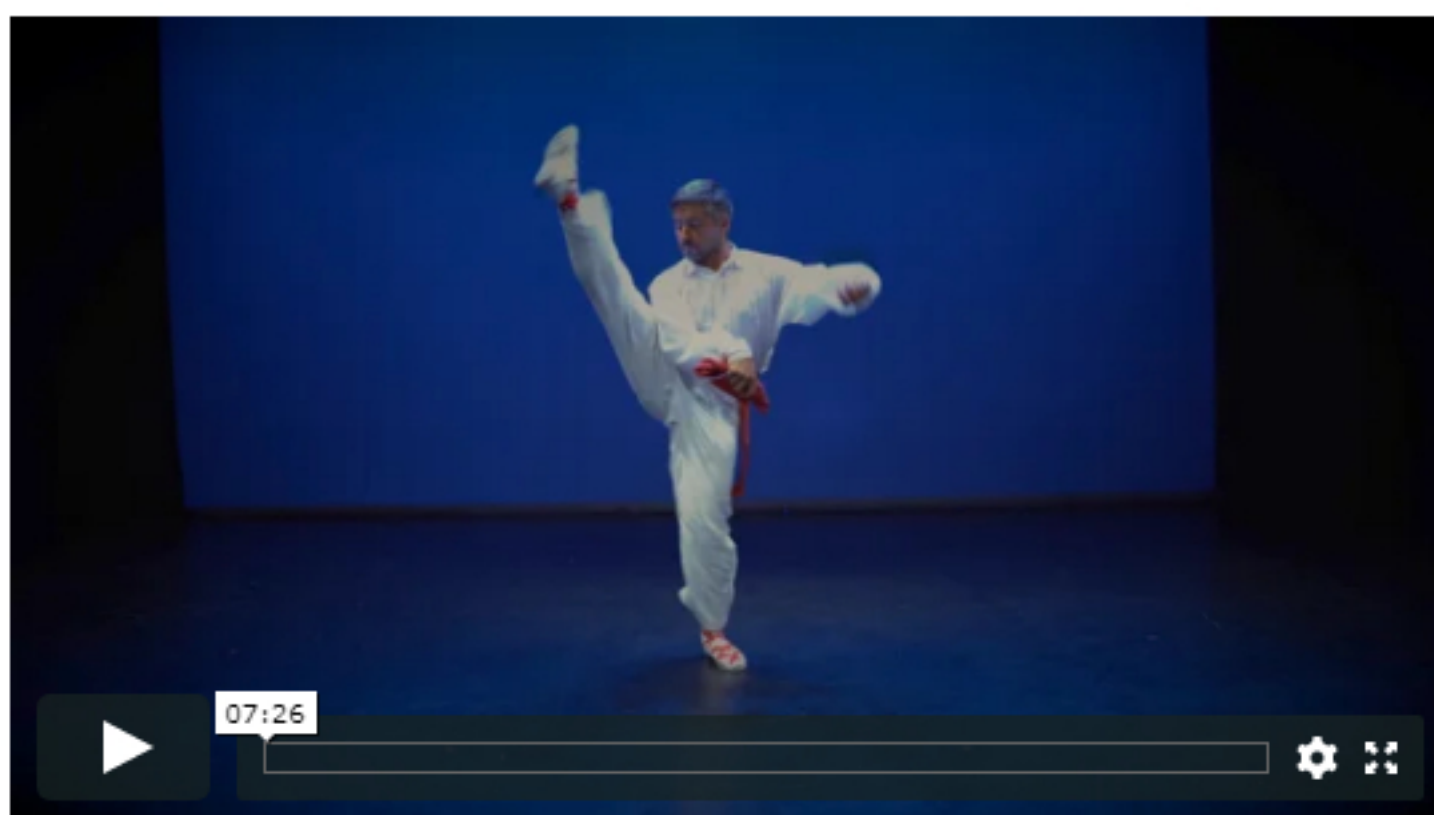
Hemen aurkezten dena Gipuzkoan dantzatzen den bertsioa da.

Egungo aurrekua dantatzeko dantzari espezializatua izan behar da, sasoi onekoa eta entsegu-ordu asko egindakoa.

Non/Noiz

Ohorezko dantza izanik, gaur egun Euskal Herrian era guztietako ospakizunak ospatzeko dantza zeremonialik egokiena bihurtu da: ezkontzak, inaugurazioak, kongresuak, ekitaldi politikoak...

Urratsak

Erreberentzia edo Agurra

Oin gorakoa (Agurra) + Oin gora edo mozketa + Gorpila lurrekoa + Alboz gorakoa edo laterala + Gorpil gorakoa + Lau arina + Lasterka + Lasterka pikatua + Muriska-erdia

Esku hartzekoa (Alpargata)

Oin gora edo mozketa + Sentzilloa + Sentzilloa mozketarekin + Lasterka + Girako lasterka + Muriska-erdia + Bira edo buelta + Artazia

Aurrez-aurrea (desafioa)

Oina gora (desafioaren mozketa) + Desafioaren mozketa birarekin + Aireko gorpila girakoa + Alboz gorakoa edo laterala + Gorpil gorakoa + Lau arina + Lasterka + Zapateatua edo punteoa girakoa + Muriska-erdia + Bira edo buelta + Artazia

San Joan zortzikoa

San Joan urratsa (deiarekin) + Sentzilloa + Oin gora edo mozketa + Gorpil gorakoa + Lau arina + Girako lasterka + San Joan urratsa lasterka giratua + Bira edo buelta + Muriska-erdia + San Joan urratsa (bukaerako deia sentziloarekin)

Saltokako zortzikoa

Sentzilloa mozketarekin + Sentzilloa + Lau arina + Gorpila lurrekoa + Lasterka + Zapateatua edo punteoa + Alboz gorakoa edo laterala + Girako lasterka + Muriska + Muriska erdia + Artazia

Urratsen galeria

< Zazpi jauzi Arin-arina >